

FINANSE CZ. 3
RYNKOWY SYSTEM FINANSOWY
RYNEK FINANSOWY, INSTRUMENTY I INSTYTUCJE FINANSOWE

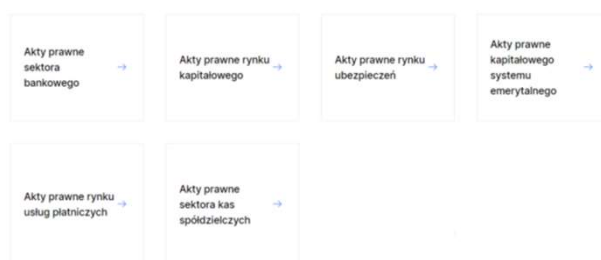
Dr Agnieszka Wojtasiak-Terech
Katedra Inwestycji Finansowych i Zarządzania Ryzykiem

RYNKOWY SYSTEM FINANSOWY

Rynkowy system finansowy – jego funkcjonowanie jest regulowane mechanizmami rynkowymi.

ELEMENTY RYNKOWEGO SYSTEMU FINANSOWEGO

- Instrumenty finansowe
- Rynek finansowy
- Instytucje finansowe
- Reguły wiążące instrumenty, rynki i instytucje

ELEMENTY RYNKOWEGO SYSTEMU FINANSOWEGO – INSTRUMENTY FINANSOWE

Instrumenty finansowe – kontrakty między stronami regulujące zależności finansowe między tymi stronami

Międzynarodowy Standard Rachunkowości (MRS 32), Ustawa o obrocie instrumentami finansowymi

- Instrumenty transferu kapitału

- Instrumenty transferu ryzyka

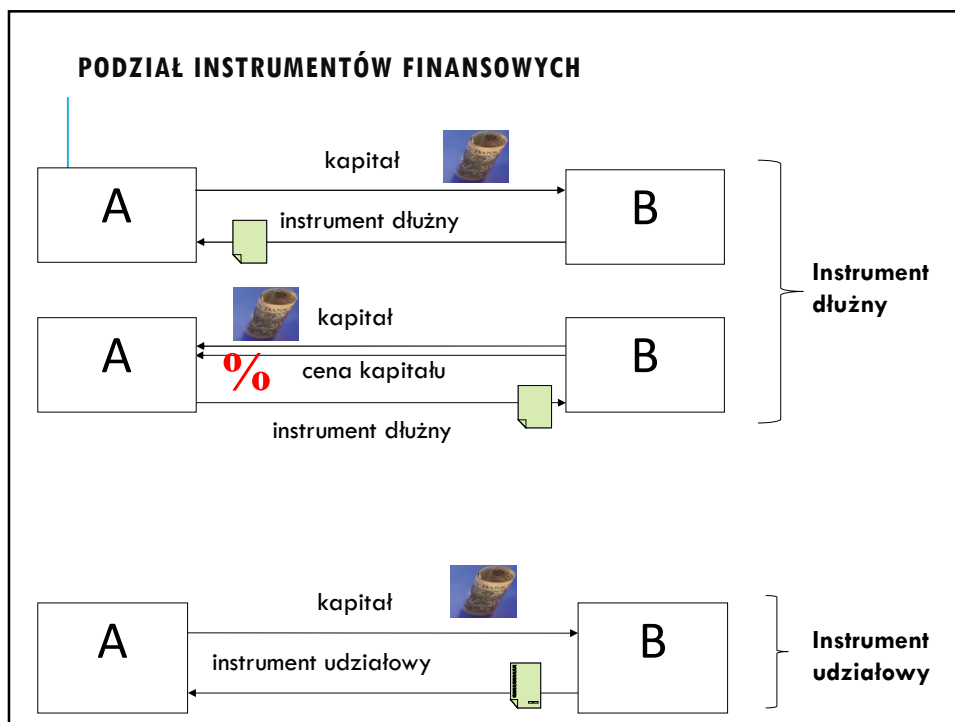
PODZIAŁ INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Instrumenty transferu kapitału:

- Jedna strona udostępnia drugiej stronie kapitał
- Zwrot kapitału może nastąpić lub nie

Dwa rodzaje:

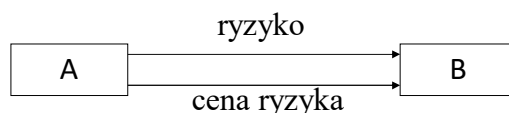
- Instrument dłużny
- Instrument udziałowy

PODZIAŁ INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Instrumenty transferu ryzyka – instrumenty pochodne

1. Jedna strona transferuje ryzyko do drugiej strony, płacąc jej za to

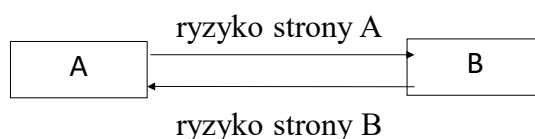

Cena USD w dniu dzisiejszym wynosi 3.05 PLN za 1 USD. Za 3 miesiące będę potrzebowała 1000 USD. Spodziewam się wtedy wzrostu cen USD do 4.10 PLN za 1 USD. Jestem narażona na **ryzyko wzrostu** cen. Umawiam się z Tobą, iż za 3 miesiące **mogę** od Ciebie kupić 1000 USD po kursie 3.80 USD/PLN. Natomiast Ty będziesz **musiał/musiła** mi sprzedać 1000 USD po 3.80 USD/PLN jeżeli zdecyduję się na zakup. Jeśli cena za USD na rynku za 3 miesiące wyniesie np. 3.50 PLN za 1 USD to wtedy kupię USD na rynku. Jeśli natomiast wyniesie np. 5 PLN za 1 USD to kupię USD od Ciebie. Za przejęcie przez Ciebie **ryzyka** płacę Ci 100 PLN.

PODZIAŁ INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Instrumenty transferu ryzyka – instrumenty pochodne

2. Dwie strony „wymieniają” się ryzykiem

Cena USD w dniu dzisiejszym wynosi 3.05 PLN a 1 USD. Za 3 miesiące będę potrzebowała 1000 USD. Spodziewam się wtedy wzrostu cen USD do 4.10 PLN za 1 USD. Jestem więc narażona na **ryzyko wzrostu** cen. Ty natomiast za 3 miesiące otrzymasz płatność w USD i spodziewasz się spadku kursu USD do 2.60 PLN za 1 USD. Jesteś narażony/narażona na **ryzyko spadku** cen. Umawiam się z Tobą, iż za 3 miesiące sprzedasz mi 1000 USD po 3.50 PLN za 1 USD. Jeśli cena za 1 USD na rynku za 3 miesiące wyniesie np. 3.00 PLN to wtedy i tak **muszę** kupić od Ciebie 1000 USD po 3.50 PLN za 1 USD, a Ty musisz mi sprzedać 1000 USD po 3.50 PLN za 1 USD. Jeśli wyniesie 4.30 PLN za 1 USD to wtedy i tak **muszę** kupić od Ciebie 1000 USD po 3.50 PLN za 1 USD, a Ty musisz mi sprzedać 1000 USD po 3.50 PLN za 1 USD.

PODZIAŁ INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Kryterium podziału	Rodzaje
Okres inwestycji	<ul style="list-style-type: none"> ▶ krótkoterminowe – do 1 roku ▶ średnioterminowe – 1 do 5 lat ▶ długoterminowe – powyżej 5 lat (granice umowne)
Dochód	<ul style="list-style-type: none"> ▶ stałym dochodzie ▶ o zmiennym dochodzie

ELEMENTY RYNKOWEGO SYSTEMU FINANSOWEGO –RYNEK FINANSOWY

Rynek finansowy – rynek, na którym dokonuje się transakcji kupna i sprzedaży instrumentów finansowych

5. SEGMENTY RYNKU FINANSOWEGO

- Rynek pieniężny

Kredytów i depozytów

- Rynek kapitałowy

- Rynek instrumentów pochodnych

- Rynek walutowy

5.1. RYNEK PIENIĘŻNY

- ✓ Instrumenty: wierzycielskie
- ✓ Termin wymagalności: do 1 roku
- ✓ Wysoka wartość jednostkowa
- ✓ Dzielą się na instrumenty o podstawie odsetkowej i dyskontowej
- ✓ Cel podstawowy: krótkoterminowy transfer kapitału

INSTRUMENTY RYNKU PIENIĘŻNEGO

- ☐ Bon skarbowy (*treasury bill*)
- ☐ Bon komercyjny (*commercial paper*)
- ☐ Certyfikat depozytowy (*certificate of deposit, CD*)
- ☐ Bony pieniężne NBP
- ☐ Krótkoterminowe depozyty i kredyty bankowe
 - ✓ depozyty i kredyty podmiotów niebankowych w bankach
 - ✓ depozyty i kredyty rynku międzybankowego

5.2. RYNEK KAPITAŁOWY

- ✓ Instrumenty: wierzycielskie i własnościowe

Obligacje

Akcje

- ✓ Termin wymagalności: powyżej 1 roku
- ✓ Cel podstawowy: długoterminowy transfer kapitału

INSTRUMENTY RYNKU KAPITAŁOWEGO

Obligacje

1. Podstawowe charakterystyki:

- ☐ wartość nominalna
- ☐ termin wykupu
- ☐ ewentualne oprocentowanie
- ☐ w przypadku oprocentowania podane są terminy płatności odsetek

2. Emitenci:

- ☐ Skarb Państwa
- ☐ JST
- ☐ Przedsiębiorstwa

INSTRUMENTY RYNKU KAPITAŁOWEGO

Akcje

Podmiotem emitującym akcje jest **spółka akcyjna**.

Podział akcji

Ze względu na sposób określenia osoby uprawnionej:

- ♦ akcje imienne,
- ♦ akcje na okaziciela.

Ze względu na zakres uprawnień:

- ♦ akcje zwykłe,
- ♦ akcje uprzywilejowane.

5.3. RYNEK INSTRUMENTÓW POCHODNYCH

- ✓ Instrument pochodny jest to instrument, którego wartość zależy od wartości pewnego indeksu podstawowego lub wartości indeksu giełdowego
- ✓ Instrumenty terminowe
- ✓ Zróżnicowany termin wymagalności
- ✓ Podział – opcje i kontrakty terminowe
- ✓ Pozycja długa – kupno kontraktu terminowego, nabycie opcji
- ✓ Pozycja krótka – sprzedaż kontraktu terminowego, wystawienie opcji
- ✓ Cele podstawowe: zabezpieczenie, spekulacja

INSTRUMENTY POCHODNE

Opcja jest to umowa dwustronna dająca jednej ze stron prawo do wykonania opcji (kupna, sprzedaży instrumentu podstawowego), drugiej zaś obowiązek jej wykonania.

Wyróżnia się dwa rodzaje opcji:

- Opcje call (kupna) – prawo dla strony zajmującej **pozycję długą** do zakupu określonej ilości instrumentów podstawowych po ustalonej cenie (cenie wykonania) w ustalonym okresie
- Opcje put (sprzedaży) – prawo dla strony zajmującej **pozycję długą** do sprzedaży określonej ilości instrumentów podstawowych po ustalonej cenie (cenie wykonania) w ustalonym okresie

NABYWCA	OPCJA KUPNA	OPCJA SPRZEDAŻY
	Prawo do kupna	Prawo do sprzedaży
WYSTAWCA	Zobowiązanie do sprzedaży	Zobowiązanie do kupna

INSTRUMENTY POCHODNE

Przykład:

Rozważmy **opcję kupna** 1000 akcji spółki X w dniu 15 maja. Cena wykonania tej opcji wynosi 50 zł, termin wygaśnięcia to 20 czerwca. **Nabywca ma prawo do zakupu** 1000 akcji spółki X po cenie 50 zł w dniu 20 czerwca. **Wystawca zobowiązuje się do sprzedaży** 1000 akcji po cenie 50 zł, jeśli posiadacz opcji zdecyduje się na skorzystanie z tego prawa.

Rozważmy 2 sytuacje:

1. 20 czerwca cena akcji na rynku wynosi 60zł. Czy nabywca wykona opcję?
2. 20 czerwca cena akcji na rynku wynosi 40 zł. Czy nabywca wykona opcję?

INSTRUMENTY POCHODNE

Kontrakt terminowy jest to instrument finansowy, który zobowiązuje dwie strony do zawarcia w przyszłości transakcji na warunkach określonych w kontrakcie.

Przykład:

Rozważmy **kontrakt terminowy** na 1000 akcji spółki X zawarty w dniu 15 maja. Cena realizacji wynosi 50 zł. Termin rozliczenia to 20 czerwca. **Kupujący kontrakt ma obowiązek zakupu** 1000 akcji spółki X po cenie 50 zł w dniu 20 czerwca. **Sprzedający kontrakt zobowiązuje się do sprzedaży** 1000 akcji po cenie 50 zł.

Rynek Finansowy

PROSTA EKONOMIA.pl
WIEDZA JEST KAPITAŁEM

<https://www.youtube.com/watch?v=urlwwdFAPSw>

ELEMENTY RYNKOWEGO SYSTEMU FINANSOWEGO – INSTYTUCJE FINANSOWE

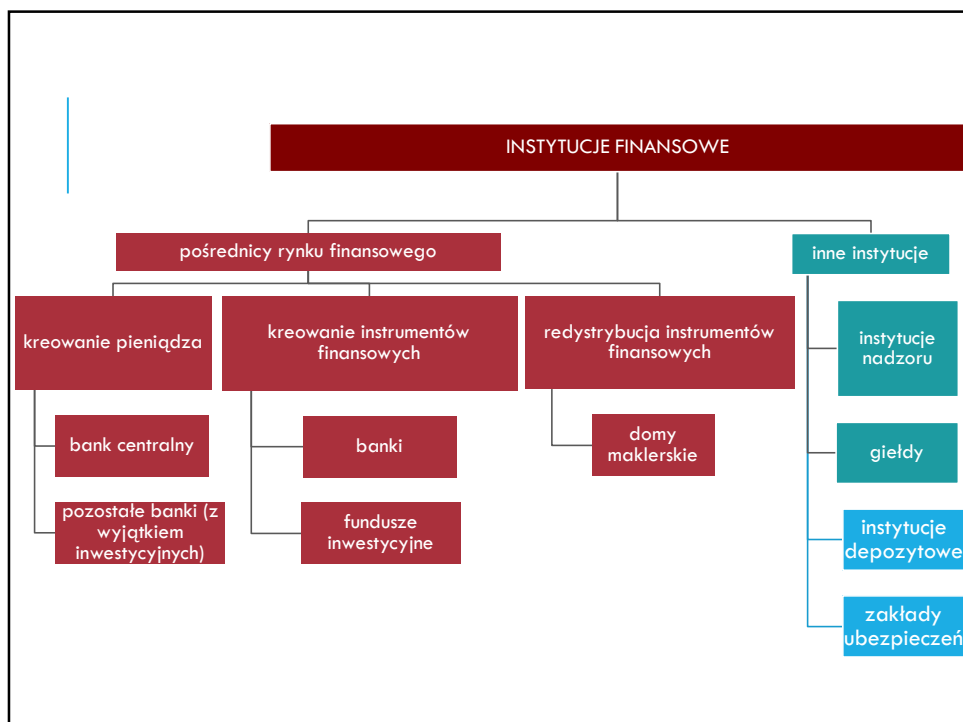
Instytucje finansowe – instytucje, których głównym celem jest kreacja pieniądza, kreacja instrumentów finansowych oraz pośrednictwo w transakcjach kupna i sprzedaży instrumentów finansowych.

warta.

AXA Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.

INSTYTUCJE FINANSOWE – BANKI

Bank centralny

- emisja pieniądza,
- bank państwa,
- instytucja systemu bankowego – prowadzenie polityki pieniężnej

INSTYTUCJE FINANSOWE – BANKI

Banki komercyjne, spółdzielcze

Depozyty są objęte gwarancją Bankowego Funduszu Gwarancyjnego

Podstawowe czynności bankowe: udzielanie kredytów, przyjmowanie wkładów pieniężnych, przeprowadzanie rozliczeń pieniężnych

Podział ze względu na formę prawną:

➤ banki komercyjne (30) - spółka akcyjna

- podstawowy cel – zysk

- akty prawny: Prawo bankowe

➤ banki spółdzielcze (ok. 550) - spółdzielnia

- podstawowy cel – realizacja celów członków

- akt prawny: Prawo spółdzielcze, Ustawa o

funkcjonowaniu banków spółdzielczych,

ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających

„Misją Banku Spółdzielczego w Kątach Wrocławskich jest zaspokojenie potrzeb finansowych i gospodarczych społeczności lokalnej, zamieszkującej lub prowadzącej działalność gospodarczą na terenie działania banku, a także jednostek samorządu terytorialnego.”

INSTYTUCJE FINANSOWE- BANKI

- banki wykonujące tradycyjne czynności kredytowo-depozytowe (uniwersalne)
- banki specjalistyczne

	Bank uniwersalny	Bank inwestycyjny	Bank hipoteczny
Główne rodzaje operacji	<ul style="list-style-type: none"> - przyjmowanie depozytów - udzielanie kredytów - prowadzenie rachunków bankowych 	<ul style="list-style-type: none"> - gwarantowaniu emisji papierów wartościowych, - pośrednictwo pomiędzy emitentami papierów wartościowych a inwestorami, - obsługa transakcji fuzji i przejęć, - obsługa i doradztwo przy restrukturyzacjach przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> - kredyty hipoteczne oraz emisja listów zastawnych.
Klienci	<ul style="list-style-type: none"> - podmioty indywidualne i instancjonalne 	<ul style="list-style-type: none"> - duże przedsiębiorstwa, fundusze inwestycyjne, fundusze emerytalne 	<ul style="list-style-type: none"> - przedsiębiorstwa, JST, klienci indywidualni
Przykłady		Barclays, JP Morgan, Citibank	PKO Bank Hipoteczny, mbank Hipoteczny, Pekao Bank Hipoteczny

INSTYTUCJE FINANSOWE– FUNDUSZE INWESTYCYJNE

Fundusz inwestycyjny – fundusz, którego wyłącznym przedmiotem działalności jest lokowanie środków pieniężnych zebranych w drodze proponowania nabycia **tytułów uczestnictwa** w określone instrumenty finansowe.

INSTYTUCJE FINANSOWE– FUNDUSZE INWESTYCYJNE

INSTYTUCJE FINANSOWE– ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ

Zakłady ubezpieczeń:

- zakłady ubezpieczeń na życie (dział 1)
 - zakłady ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych (dział 2)
- ✓ Źródło finansowania – składki wnoszone przez osoby ubezpieczone
 - ✓ Ubezpieczyciel – firmy posiadające zezwolenie KNF
 - ✓ Przedmiot ubezpieczenia – majątek osób fizycznych i prawnych, życie, zdrowie, zdolność do pracy, możliwość zarobkowania osób fizycznych

INSTYTUCJE FINANSOWE– UBEZPIECZENIOWY FUNDUSZ GWARANCYJNY

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny (UFG) to instytucja, która zajmuje się wypłatą odszkodowań ofiarom wypadków spowodowanych przez osoby, które nie posiadają obowiązkowego OC lub w sytuacji, gdy sprawca wypadku nie został zidentyfikowany.

INSTYTUCJE FINANSOWE – GIEŁDA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Giełda Papierów Wartościowych – instytucja organizująca obrót giełdowy, czyli regularne, odbywające się w określonym **czasie**, podporządkowane określonym zasadom spotkanie stron zawierających transakcje kupna i sprzedaży

ROLA GIEŁDY PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH W GOSPODARCE:

- alokacja kapitału
- wycena podmiotów emitujących
- zróżnicowanie form inwestowania kapitału
- barometr gospodarki

<https://www.youtube.com/watch?v=yHR3TrSxsRE>

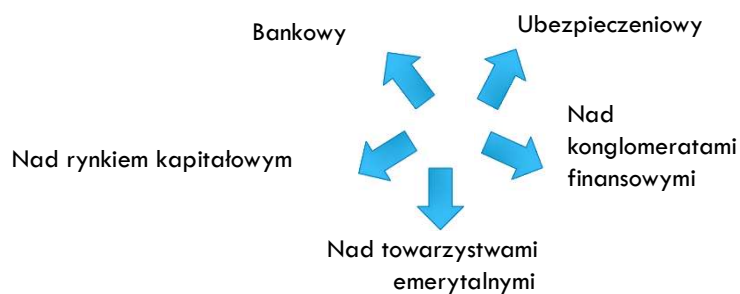
INSTYTUCJE FINANSOWE – DOMY MAKLERSKIE

Dom maklerski – instytucja będąca członkiem giełdy papierów wartościowych, posiadająca możliwość prowadzenia na niej transakcji kupna oraz sprzedaży papierów wartościowych. Realizuje usługi takie jak np.:

- ▶ przyjmowanie i realizacja na giełdzie zleceń kupna i sprzedaży papierów wartościowych
- ▶ organizowanie oferty publicznej sprzedaży papierów wartościowych
- ▶ usługi doradcze

INSTYTUCJE FINANSOWE- KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Nadzorowane obszary:

Lista ostrzeżeń publicznych KNF

Komisja podaje do publicznej wiadomości informację o złożeniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

INSTYTUCJE FINANSOWE – KRAJOWY DEPOZYT PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. jest centralną instytucją odpowiedzialną za prowadzenie i nadzorowanie **systemu depozytowo-rozliczeniowego** w zakresie obrotu instrumentami finansowymi w Polsce.

MATERIAŁY DODATKOWE – PO ANGIELSKU

Dotyczący znaczenia banków i zmian w sektorze bankowym

<https://www.youtube.com/watch?v=fpb-qJv6dBs>

Dotyczący funduszy inwestycyjnych

<https://www.youtube.com/watch?v=ngfKXvfzC74>

Dotyczący banków inwestycyjnych

<https://www.youtube.com/watch?v=-PkN15TtFnc>